

Πολιτισμός και Περιβάλλον: Η κοινή μας κληρονομιά από το παρελθόν στο μέλλον

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Η προστασία και η ανάδειξη της βιοποικιλότητας σε αρχαιολογικούς χώρους της χώρας, σε άμεση συνάρτηση με την πολιτιστική τους κληρονομιά, αποτελεί το αντικείμενο της νέας Προγραμματικής Σύμβασης Πολιτισμικής Ανάπτυξης «Βιοποικιλότητα στους Αρχαιολογικούς Χώρους - ΒΙΑΣ II».

Η σύμβαση υπεγράφη από την Υπουργό Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρο Παπασταύρου, τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθ. Γεράσιμο Σιάσο, τον Διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Καθ. Δημοσθένη Σαρηγιάννη, τον Αντιπρύτανη Έρευνας και Καινοτομίας του ΕΚΠΑ και Πρόεδρο της Επιτροπής Ερευνών, Καθ. Ευστάθιο Ευσταθόπουλο, και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΟΦΥΠΕΚΑ

Κωνσταντίνο Τριάντη.

Το έργο «ΒΙΑΣ II», συνολικού προϋπολογισμού 1.090.120 ευρώ, αποτελεί τη συνέχεια του ιδιαίτερα επιτυχημένου «ΒΙΑΣ I». Στο πρώτο πρόγραμμα καταγράφηκαν, περισσότερα από 10.460 είδη χλωρίδας και πανίδας, σε 20 εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους – μεταξύ των οποίων η Ακρόπολη, η Ολυμπία, οι Δελφοί και η Δήλος – αποδεικνύοντας ότι οι αρχαιολογικοί χώροι λειτουργούν και ως ζώνες προστασίας βιοποικιλότητας, πέραν της πολιτιστικής τους σημασίας. Το ΒΙΑΣ I αναγνωρίστηκε διεθνώς, ως καινοτόμο παράδειγμα ολοκληρωμένης προστασίας φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος. Η μοναδική γεωγραφική θέση της Ελλάδας, στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, και η πλούσια παλαιογεωγραφική της ιστορία εξηγούν τη σπουδαία βιοποικιλότητά της: Εκτιμάται ότι στην Ελλάδα διαβιούν περίπου 5.900 είδη φυτών και 35.000 είδη ζώων, πολλά εκ των οποίων είναι ενδημικά. Οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν όχι μόνο «μουσεία της ιστορίας», αλλά και «νησίδες ζωής», όπου το φυσικό και το πολιτιστικό περιβάλλον συνυπάρχουν σε ένα οργανικό σύνολο.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η σημασία των αρχαιολογικών οικοτόπων είναι εντυπωσιακή. Ενώ αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 1% της ελληνικής επικράτειας, φιλοξενούν σχεδόν το 11% της ελληνικής βιοποικιλότητας. Αυτά τα στοιχεία βρίσκονται σε συμφωνία και συνάφεια με το γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί μια από τις χώρες με τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα, φιλοξενώντας ένα στα τρία ευρωπαϊκά είδη, ενώ καταλαμβάνει μόλις το 1,3% της ευρωπαϊκής έκτασης. Η Ελλάδα είναι τόπος μοναδικός, όπου η φύση και ο πολιτισμός συνυπάρχουν αδιάλειπτα επί χιλιετίες. Οι αρχαιολογικοί μας χώροι δεν αποτελούν μόνο ζωντανά μνημεία της ιστορίας, αλλά και πολύτιμα καταφύγια βιοποικιλότητας. Με το “ΒΙΑΣ I” καταγράφηκαν πάνω από 10.000 είδη φυτών και ζώων σε εμβληματικούς χώρους, αποδεικνύοντας τη διττή τους σημασία: ως μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και ως φυσικά οικοσυστήματα υψηλής αξίας. Με το “ΒΙΑΣ II”, που υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το ΕΚΠΑ, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και τον ΟΦΥΠΕΚΑ, συνεχίζουμε αυτή την πρωτοβουλία διεθνούς πρωτοπορίας. Στόχος μας είναι να εξασφαλίσουμε τη διατήρηση αυτού του ανεκτίμητου φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, να τον αναδείξουμε για τις επόμενες γενιές και να ενισχύσουμε τον βιώσιμο χαρακτήρα των αρχαιολογικών χώρων, συνδέοντάς τους ουσιαστικά με τις τοπικές κοινωνίες και το μέλλον της χώρας μας».

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου, δήλωσε: «Η φύση και ο πολιτισμός μας, άρρηκτα συνδεδεμένα, αποτελούν συστατικά στοιχεία της Πατρίδας μας. Γι’ αυτό και είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι το πρόγραμμα ΒΙΑΣ

για τη Βιοποικιλότητα σε Αρχαιολογικούς χώρους, το οποίο δανείζεται το όνομά του από έναν από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας, αναδεικνύει και διαφυλάσσει αυτές τις δύο πτυχές του εθνικού μας πλούτου. Εξίσου, σημαντικό είναι το γεγονός ότι στο πρόγραμμα ΒΙΑΣ II, σε συνέχεια του επιτυχημένου ΒΙΑΣ I που φώτισε μη προφανείς συνδέσεις, όπως η διαρκής παρουσία του φυσικού στοιχείου όπου άνθισε ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, συμμετέχουν ακόμη περισσότεροι ερευνητικοί φορείς και Πανεπιστημιακά ιδρύματα. Η μοναδική βιοποικιλότητα του τόπου μας αξίζει την προσοχή μας. Κάνει τη χώρα μας πιο ελκυστική, άρα και πιο ισχυρή. Μέσω του ΟΦΥΠΕΚΑ και των συνεργειών μας με το Υπουργείο Πολιτισμού, το ΕΚΠΑ, το ΕΙΕ, τον ΕΛΚΕ, τη διαφυλάσσουμε και την αναδεικνύουμε. Θερμά συγχαρητήρια στους εμπνευστές και σε όλους τους συμμετέχοντες του έργου».

Η προγραμματική σύμβαση περιλαμβάνει δύο υποέργα. Το πρώτο, «Καταγραφή χλωρίδας και πανίδας στους αρχαιολογικούς χώρους», θα υλοποιηθεί από το Τμήμα Βιολογίας του ΕΚΠΑ και αφορά την καταγραφή και την βιβλιογραφική ανασκόπηση των ειδών φυτών και ζώων σε κάθε χώρο. Το δεύτερο, «Βιοποικιλότητα στους αρχαιολογικούς χώρους», θα υλοποιηθεί από το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του ΕΙΕ και περιλαμβάνει τη μελέτη στοιχείων για τη χλωρίδα και πανίδα από την αρχαιότητα έως τον 18ο αιώνα σε 35 επιλεγμένους χώρους, μέσω γραμματειακών, επιγραφικών, αρχαιοβοτανικών και ζωοαρχαιολογικών πηγών, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού.

Με το «ΒΙΑΣ II», η έρευνα επεκτείνεται σε ακόμη περισσότερους αρχαιολογικούς χώρους, σε όλη την Ελλάδα, με στόχο να αναδειχθεί η αλληλεπίδραση ανθρώπου, Ιστορίας και φυσικού περιβάλλοντος. Ενδεικτικά, το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε χώρους όπως:

οι Μυκήνες, στην Αργολίδα

η Κνωσός και η Γόρτυνα, στην Κρήτη

η Βεργίνα, στην Ημαθία

η Αμφίπολη, στις Σέρρες

η Μονεμβασιά και το Κάστρο Γερακίου, στη Λακωνία

οι Πηγές Αγγίτη, στη Δράμα

το Δίον, στην Πιερία,

καθώς και σε σημαντικούς νησιωτικούς χώρους όπως, το Καστελλόριζο, το Αγαθονήσι, η Νέα Μονή Χίου και το Ηραίο Σάμου.